ОҚУЛЫҚ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ-ПРОЦЕСТІК ҚҰҚЫҒЫ

Дәрістер курсы

АЛМАТЫ
ЖЕТІ ЖАРҒЫ

ОҚУЛЫҚ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ-ПРОЦЕСТІК ҚҰҚЫҒЫ

Дәрістер курсы

АЛМАТЫ
«ЖЕТІ ЖАРҒЫ»
2016

ӘОЖ 343 (042.4)
КБЖ 67. 52 я 7
Қ 18

*Басып шығаруға Абай атындағы ҚазҰПУ
Тарих және құқық институтының ОӘБ шешімімен мақұлданды*

Рецензенттер:

Е.И. Зинкевич – з.ғ.к., доцент
Р.Т. Шуменова – з.ғ.д., профессор

Қ 18 **Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік құқығы:** Дәрістер курсы / Жалпы ред. Б.Х. Төлеубекова. Орыс тілінен қазақ тіліне ауд.: П.А. Алмағанбетов, С.Р. Боранбаева, Н.А. Жұманбаева, Э.П. Кенжебекова. – Алматы, 2016. – 384 б.

ISBN 978-601-288-122-6

Қазақстан Республикасының жаңадан қабылданған Қылмыстық-процестік кодексі (2014) қолданысқа енгізілгеннен кейін Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік құқығындағы әдетте қалыптасқан түсініктер, категориялар және институттар нақты өзгертулерге ұшырады. Аталған жағдай, Қазақстанның жоғары оқу орындарының заң факультеттерінің бакалавриат студенттеріне, сондай-ақ магистранттар мен тәжірибедегі заңгерлерге арналған осы дәрістер курсын басып дайындауда авторлармен есепке алынды.

ӘОЖ 343 (042.4)
КБЖ 67.52 я 7

ISBN 978-601-288-122-6

© Төлеубекова Б.Х., Грек Е.Н.,
Хведелидзе М.Ж., Хведелидзе Т.Б., 2016
© «Жеті Жарғы» ЖШС, 2016

ӘОЖ 343 (042.4)
КБЖ 67. 52 я 7
Қ 18

Басып шығаруға Абай атындағы ҚазҰПУ
Тарих және құқық институтының ОӘБ шешімімен мақұлданды

Рецензенттер:

Е.И. Зинкевич – з.ғ.к., доцент
Р.Т. Шуменова – з.ғ.д., профессор

Қ 18 **Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік құқығы:** Дәрістер курсы / Жалпы ред. Б.Х. Төлеубекова. Орыс тілінен қазақ тіліне ауд.: П.А. Алмағанбетов, С.Р. Боранбаева, Н.А. Жұманбаева, Э.П. Кенжебекова. - Алматы, 2016. – 384 б.

ISBN 978-601-288-122-6

Қазақстан Республикасының жаңадан қабылданған Қылмыстық-процестік кодексі (2014) қолданысқа енгізілгеннен кейін Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік құқығындағы әдетте қалыптасқан түсініктер, категориялар және институттар нақты өзгертулерге ұшырады. Аталған жағдай, Қазақстанның жоғары оқу орындарының заң факультеттерінің бакалавриат студенттеріне, сондай-ақ магистранттар мен тәжірибедегі заңгерлерге арналған осы дәрістер курсын басып дайындауда авторлармен есепке алынды.

ӘОЖ 343 (042.4)
КБЖ 67.52 я 7

ISBN 978-601-288-122-6

© Төлеубекова Б.Х., Грек Е.Н.,
Хведелидзе М.Ж., Хведелидзе Т.Б., 2016
© «Жеті Жарғы» ЖШС, 2016

МАЗМҰНЫ

ЖАЛПЫ БӨЛІМ

1-дәріс. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ-ПРОЦЕСТІК ҚҰҚЫҒЫ КУРСЫНА КІРІСПЕ

1. Қазақстан Республикасы қылмыстық процесінің ұғымы, мазмұны және қайнар көздері 7
2. Қылмыстық процесс пен қылмыстық-процестік құқықтың байланысы 11
3. Қылмыстық-процестік құқықтың пәні және әдісі 12
4. Қылмыстық-процестік құқықтың мақсаттары мен міндеттері 15
5. Қылмыстық процестің стадиялары (жүйесі). Қылмыстық-процестік институттар 16
6. Процестік функциялар: ұғымы және түрлері 19

2-дәріс. ҚЫЛМЫСТЫҚ ПРОЦЕСС ҚАҒИДАТТАРЫ

1. Қылмыстық процесс қағидаттарының ұғымы, мәні және маңызы 23
2. Қылмыстық сот ісін жүргізу қағидаттарының жүйесі 25

3-дәріс. ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚУДАЛАУ

1. Қылмыстық қудалаудың мазмұны мен түсінігі 49
2. Қылмыстық қудалауды жүзеге асырудың түрлері. Жекеше, жекеше-жариялы айыптау түрлері. Жариялы қудалау түрлері 51
3. Іс бойынша іс жүргізуді болғызбайтын мән-жайлар 56
4. Қылмыстық қудалауды жүзеге асырмауға мүмкіндік беретін мән-жайлар 63

4-дәріс. ҚЫЛМЫСТЫҚ ПРОЦЕСТІҢ СУБЪЕКТІЛЕРІ. ҚЫЛМЫСТЫҚ ПРОЦЕСКЕ ҚАТЫСАТЫН МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАР МЕН АДАМДАР

1. Қылмыстық процесс қатысушыларының түсінігі мен классификациясы 67

2. Қылмыстық процесті жүзеге асыратын мемлекеттік органдар мен лауазымды тұлғалар 70
2.1. Сот, судья, олардың процессуалдық жағдайлары 71
2.2. Қылмыстық қудалау функциясын жүзеге асыратын мемлекеттік органдар мен лауазымды тұлғалар 76
3. Өздерінің немесе өзге біреулердің мүдделерін қорғау мақсатында қатысатын қатысушылар 84
4. Қылмыстық процеске қатысатын өзге де адамдар 101

5-дәріс. ДӘЛЕЛДЕМЕЛЕР

1. Қылмыстық-процестік дәлелдемелер ұғымы. Олардың қайнар көздері 114
2. Дәлелдемелердің белгілері: қатыстылық, жол берілетіндік, анықтық, жеткіліктілік 117
3. Дәлелдемелердің жіктелуі 119
4. Дәлелдеудің формальды құралдары 124

6-дәріс. ҚЫЛМЫСТЫҚ-ПРОЦЕСТІК ДӘЛЕЛДЕУ

1. Дәлелдеу құқығы және оның дәлелдеу теориясындағы орны 128
2. Қылмыстық процестегі ақиқаттың ұғымы және мазмұны 131
3. Қылмыстық іс бойынша ақиқатты орнатудың процестік кепілдіктері 135
4. Процестік дәлелдеу 138
5. Қылмыстық-процестік дәлелдеудің мәні және шектері 141

7-дәріс. ПРОЦЕСТІК МӘЖБҮРЛЕУ ШАРАЛАРЫ

1. Процестік мәжбүрлеу шараларының түсінігі, классификациясы және түрлері 146
2. Күдіктіні ұстау 150
3. Бұлтартпау шараларының түсінігі, түрлері, ерекшеліктері 153
4. Мәжбүрлеу шараларының өзге де түрлері 164

ЕРЕКШЕ БӨЛІМ

8-дәріс. ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС БОЙЫНША СОТҚА ДЕЙІНГІ ТЕРГЕП-ТЕКСЕРУ

1. Сотқа дейінгі тергеп-тексерудің басталуы. Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді бастау себептері 172
2. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру жүргізудің жалпы шарттары 179

Адамды күдікті деп тану және күдікті іс-әрекетінің
саралануын айқындау 191

9-дәріс. ТЕРГЕУ ӘРЕКЕТТЕРІ

1. Тергеу әрекеттерінің институты: жалпы сипаттама 195
2. Тергеу әрекеттерінің жүйесі: түрлері және жүргізу тәртібі 199
3. Тергеу әрекеттерін жүргізудің жалпы қағидалары 217

10-дәріс. ЖАСЫРЫН ТЕРГЕУ ӘРЕКЕТТЕРІ

1. Жасырын тергеу әрекеттері: ұғымы, жүйесі және түрлері 222
2. Жасырын тергеу әрекеттерін жүргізу және олардың нәтижелерін
қолдану тәртібі 226
3. Жасырын тергеу әрекеттерін тағайындау және жүргізу кезінде
заңдылықтың қамтамасыз етілуі 240

11-дәріс. БІРІНШІ САТЫДАҒЫ СОТТА ІС ЖҮРГІЗУ

1. Соттылық 244
2. Қылмыстық істер бойынша басты сот талқылауын тағайындау ....
стадиясының түсінігі мен мәні 248
3. Басты сот талқылауының ұғымы мен жалпы шарттары 251
3.1. Басты сот талқылауының құрылысы...260
3.2. Үкімнің мазмұны мен мәні...264

12-дәріс. СОТТЫҢ ҮКІМДЕРІ МЕН ҚАУЛЫЛАРЫН АПЕЛЛЯЦИЯЛЫҚ ТӘРТІППЕН ҚАЙТА ҚАРАУ

1. Соттың заңды күшіне енбеген үкімдері мен қаулыларын
қайта қарау сатысының мәні мен міндеттері 273
2. Апелляциялық тәртіппен іс жүргізу...274
3. Үкімді өзгерту мен жоюдың негіздері 279

13-дәріс. СОТТЫҢ ЗАҢДЫ КҮШІНЕ ЕНГЕН ШЕШІМДЕРІН ҚАЙТА ҚАРАУ ӨНДІРІСІ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҒАРҒЫ СОТЫНЫҢ КАССАЦИЯЛЫҚ ТӘРТІППЕН СОТ АКТІЛЕРІН ҚАЙТА ҚАРАУЫ

1. Соттың заңды күшіне енген үкімдері мен қаулыларын
қайта қарау сатысының мәні мен міндеттері 290
2. Кассациялық-тәртіппен іс жүргізу...293
3. Үкімді өзгерту мен жоюдың негіздері 295

14-дәріс. ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС БОЙЫНША ЖАҢАДАН АШЫЛҒАН МӘН-ЖАЙЛАРҒА БАЙЛАНЫСТЫ ІС ЖҮРГІЗУДІ ҚАЙТА БАСТАУ

1. Жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша іс жүргізуді қайта бастау сатысының ұғымы, мәні және жалпы сипаттамасы 299
1.1. Жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша іс жүргізуді қайта бастау сатысының субъектілері 301
1.2. Жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша іс жүргізуді қайта бастау сатысының процессуалдық актілері 301
2. Жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша іс жүргізуді қайта бастаудың негіздері мен тәртіптері. 302

15-дәріс. ЕРЕКШЕ ӨНДІРІС

1. Ерекше өндіріс: түсінігі, түрлері 308
2. Есі дұрыс емес адамдарға медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шарасын қолдану туралы істер бойынша іс жүргізу 311
3. Қылмыстық теріс қылықтар туралы істер бойынша іс жүргізу 321
4. Кәмелетке толмағандарға қатысты қылмыстық істер бойынша іс жүргізу 326
5. Қылмыстық қудалаудан артықшылықтары мен иммунитеті бар адамдардың істері бойынша іс жүргізу....333

16-дәріс. ПРОЦЕСТІК КЕЛІСІМ. КЕЛІСІМДІК ІС ЖҮРГІЗУ

1. Процестік келісім: жалпы түсінігі, оның нысандары....344
2. Кінәні мойындау туралы мәміле: негізі және тәртібі 347
3. Келісімдік іс жүргізу бойынша қылмыстық істерді сотта қарау 351
4. Ынтымақтастық туралы келісім: негізі және тәртібі....356

17-дәріс. ІСТЕР БОЙЫНША АЛҚАБИЛЕРДІҢ ҚАТЫСУЫМЕН ІС ЖҮРГІЗУ

1. Сотта алқабилердің қатысуымен іс жүргізу: жалпы түсінігі, қысқаша тарихи экскурс, негізі 361
2. Қылмыстық іс материалдарын сот отырысына дайындау кезеңі (стадиясы)....365
3. Қылмыстық істі сотта талқылаудың ерекшеліктері 372
4. Алқабилердің кесімді шығару тәртібі....377
5. Қылмыстық іс бойынша кесім шығарылғаннан кейін іс жүргізу тәртібі 379

Б.Х. Төлеубекова

1-дәріс. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ-ПРОЦЕСТІК ҚҰҚЫҒЫ КУРСЫНА КІРІСПЕ

ДӘРІС ЖОСПАРЫ

1. *Қазақстан Республикасы қылмыстық процесінің ұғымы, мазмұны және қайнар көздері*
2. *Қылмыстық процесс пен қылмыстық-процестік құқықтың байланысы*
3. *Қылмыстық-процестік құқықтың пәні және әдісі*
4. *Қылмыстық-процестік құқықтың мақсаттары мен міндеттері*
5. *Қылмыстық процестің стадиялары (жүйесі). Қылмыстық-процестік институттар*
6. *Процестік функциялар: ұғымы және түрлері*

1. Қазақстан Республикасы қылмыстық процесінің ұғымы, мазмұны және қайнар көздері

«Қылмыстық процесс» терминінің шығу тегі күрделі. Терминнің алғашқы «қылмыстық» («уголовный») бөлігі – көне славян тілінен, мұнда «уголовье» сөзі айыпты адамды басынан айыратын әрекетті білдірген. Терминнің екінші «процесс» деген бөлігі – латынның «processus» сөзінен, бұл сөз «өту, жылжу» деп аударылады және 1) бір нәрсенің күйін біртіндеп ауыстыруы; 2) сот өндірісінің тәртібін білдіреді [1]. Осылайша, «қылмыстық процесс» термині қылмыстық құқық бұзушылықтар туралы істерді қарау тәртібін білдіреді.

Энциклопедиялық тұрғыдан **қылмыстық процесс – бұл анықтау, алдын-ала тергеу органдарының, прокуратураның және соттың қылмыстық істерді тергеу, сотта қарау, шешу, сондай-ақ (ішінара) үкімді орындау бойынша өзге де мемлекеттік, қоғамдық ұйымдардың, лауазымды тұлғалар мен азаматтардың қатынасуымен жүргізілетін заңмен реттелген құқық қатынастары нысанындағы қызметі.**

«Қылмыстық процесс» ұғымы «қылмыстық сот ісін жүргізу» ұғымымен теңбе-тең.

Мазмұны тұрғысынан «қылмыстық процесс» ұғымын пайдалану аясы біршама кеңдігімен өзгешеленеді және келесі аспектілерді қамтиды:

1) қызметтің ерекше түрінің атауы және мемлекеттің арнайы өкілетті органдарының қызметі.